

25.04.2019

Basın Bülteni

Koruma altındaki kumsala Çin'den kömürlü termik santral

25-27 Nisan tarihlerinde gerçekleşecek Kuşak ve Yol Forumu 2019 (Belt and Road Forum) öncesi TEMA Vakfı, WWF-Türkiye, Doğu Akdeniz Çevre Koruma Platformu, ve Sağlık ve Çevre Birliği-HEAL Adana'nın Yumurtalık ilçesi Sugözü Kumsalı'na yapılmak istenen Çin yatırımı Hunutlu Termik Santrali'nin çevre ve sağlık etkilerini ve hukuka aykırılıklarını kamuoyuyla paylaştı.

Çevre koruma kuruluşları Çinli Şangay Elektrik tarafından Adana'ya kurulmak istenen termik santralin koruma altındaki Sugözü Kumsalı'na yapılmasının yasaya aykırı olduğunu vurguladı. Çin'in uluslararası yatırımlarının sıkça konuşulacağı Kuşak ve Yol Forumu öncesi, Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları Çinli firmanın, Çin'deki çok daha sıkı baca gazı limitlerini bu santralde uygulamadıklarını, Türkiye'nin yüksek emisyon salımına izin veren mevzuatı nedeniyle bu tür kirletici yatırımlara elverişli ülke haline gelmesinden kaygılandıklarını belirtti. Projenin teknik belgelerine göre, her yıl 2,8 milyon ton kömür ithal edilerek santralde yakılacak. Çin yatırımıyla gerçekleştirilmek istenen santralin hava kalitesine, tarımsal üretime ve deniz ekosistemine vereceği zararlar ve özellikle Yumurtalık ilçesinde hali hazırda artış gösteren kanser ve kanserden ölüm vakaları dikkat çekiyor.

Adana'daki termik santral sonrasında kanser vakalarında artış görüldü

Doğu Akdeniz Çevre Platformu gönüllü avukatı İsmail Hakkı Atal, *"Santral projesinin lisans iptaline karşı açtığımız davada sunulan bilirkişi raporuna göre, Hunutlu projesine çok yakın mesafede bulunan İskenderun Körfezi çevresinde üst mahkemenin kararına rağmen kümülatif bir hava kirliliği modellemesi yapılmadığını ve ayrıca ÇED raporunun en tehlikeli hava kirletici olan PM2,5'in dağılımının modellenmediğini vurgulayan Sağlık ve Çevre Birliği-HEAL Türkiye Danışmanı Funda Gacal "TÜİK verilerine göre Adana'da 2009'dan 2017'ye solunum sistemi hastalıkları kaynaklı ölümlerde %50 bir artış görüyoruz, bu oldukça endişe verici" diye sözlerine devam etti.*

İki ithal kömürlü termik santralin işletmede, 13 ithal kömürlü termik santralin de izin sürecinin devam ettiği İskenderun Körfezi çevresinde üst mahkemenin kararına rağmen kümülatif bir hava kirliliği modellemesi yapılmadığını ve ayrıca ÇED raporunun en tehlikeli hava kirletici olan PM2,5'in dağılımının modellenmediğini vurgulayan Sağlık ve Çevre Birliği-HEAL Türkiye Danışmanı Funda Gacal *"TÜİK verilerine göre Adana'da 2009'dan 2017'ye solunum sistemi hastalıkları kaynaklı ölümlerde %50 bir artış görüyoruz, bu oldukça endişe verici" diye sözlerine devam etti.*

Deniz Kaplumbağaları tehlike altında

WWF-Türkiye Genel Müdürü Aslı Pasinli "Termik santral projesi ve projeye ait kıyı ve deniz yapılarının bulunduğu Sugözü Kumsalı'nın, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) tarafından yayımlanan Deniz Kaplumbağalarının Korunmasına İlişkin 2009-10 sayılı Genelge'ye göre, korunması gereken önemli deniz kaplumbağası yuvalama alanlarından biri" dedi.

Pasinli, üç uluslararası sözleşme ile (Bern Sözleşmesi, BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Barselona Sözleşmesi) korunan **yeşil deniz kaplumbağasının** (*Chelonia mydas*) ve **iribaş deniz kaplumbağasının** (*Caretta caretta*) en önemli yuvalama alanlarından biri olan kumsalın korunmasına yönelik Türkiye'nin yükümlülüğünün bulunduğu dikkat çekti. Ayrıca termik santralin soğutma ve proses amaçlı kullanacağı **toplam su miktarının 1,5 milyar ton/yıl** olacağını belirten Pasinli, ÇED Raporu'na göre tesisten çıkacak soğutma suyunun deniz suyu sıcaklıklarından ortalama 7°C daha fazla olacağını ve yaz aylarında deniz suyu sıcaklıklarının daha da artmasının ölümcül sonuçlar doğurabileceğini

söyledi. Pasinli “Özellikle 35°C kritik bir eşiktir ve bu sıcaklığın üzeri canlılar için ölümcül olabilmektedir” diye sözlerini noktaladı.

TEMA Vakfı’nın termik santral için yapılan imar planı revizyonlarının iptali için açtığı davalar ise devam ediyor. Davanın gerekçesi öncelikli olarak termik santralin iskele ve su alma yapılarının koruma altındaki kumsala ve koruma altındaki deniz kaplumbağasına zarar verecek olması ve İskenderun Körfezi Bütünleşik Kıyı Alanı Planı’nın amaçlarına aykırı olması. Çevre Şehircilik Bakanlığı’nın 2015 yılında ÇED olumlu kararı verdiği Hunutlu Termik Santrali’nin ÇED Raporu “**...Bu türlerden *Caretta caretta* ve *Chelonia mydas* bölgede sıklıkla görülmektedir. Koruma altında olmalarına rağmen, belirtilen canlılar oldukça yüksek hızda hareket etme kabiliyetine sahip olup, inşaat ve işletme sırasında bölgeden ayrılma potansiyeline sahiptir.**” gibi bilimsellikten uzak ifadeler içeriyor ve ÇED raporuna dayanarak bir imar planı revizyonu yapılmış olması bu süreci de hatalı kılıyor.

TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, Türkiye’nin enerji dönüşümü için potansiyeline vurgu yaparak “Çin gibi tüm dünyada yatırımlar yaparak dünyanın kaderini belirleyen güçlü bir ülkenin, güneş ve rüzgâr potansiyeli yüksek bir ülke olan Türkiye’nin enerji dönüşümüne yatırım yapması iki ülke için de kazanç olacaktır. Çin’in küresel kalkınma için uluslararası işbirliğine katkı vermeyi hedeflediği Kuşak ve Yol Forumu’nda iklim, çevre ve sağlığa çok fazla olumsuz etkisi olan kömürlü termik santral yatırımları yerine yenilebilir yatırımlarına yönelik bir vizyon çizmeye davet ediyoruz” dedi.

Editöre notlar

Avrupa Birliği, Çin ve Türkiye mevzuatına göre geçerli baca gazı emisyon limit değerleri ve Hunutlu Termik Santral projesinin tasarım değerleri

	Avrupa Birliği Büyük Yakma Tesisleri Referans Belgesi (EU LCP BREF) 2017 baca gazı emisyon değerleri (mg/Nm3)	Çin'de 3 Aralık 2011'dan itibaren kurulan santraller için geçerli baca gazı emisyon değerleri (mg/Nm3)	Çin'de tartışılan hedef baca gazı emisyon değerleri (Henüz mevzuatlaşmadı) (mg/Nm3)	Türkiye Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği baca gazı emisyon limit değerleri (mg/Nm3)	Hunutlu Termik Santral Projesi tasarım baca gazı değerleri (mg/Nm3)
SO ₂	25–110	100	35	200	135,6
NO _x	80 – 125	100	50	200	123
toz	3–10	30	10	30	21
HCl	1–3	bilgi yok	bilgi yok	100	45
HF	< 1–2	bilgi yok	bilgi yok	15	5,6
Hg	< 1–2	0,03	bilgi yok	Mevzuatta yok	ÇED raporunda yok

Hunutlu TES Projesi'nin proje alanının çevresindeki yerleşimlere mesafesi

İskenderun Körfezi çevresindeki işletmedeki ve izin süreçleri devam eden kömürlü termik santraller¹

Firma İsmi	Tesis Adı	Tesis İli	Yakıt türü	Durum
ATLAS ENERJİ ÜRETİM AŞ	Atlas Termik Santrali	Hatay İskenderun	İthal Kömür	işletmede
SELENA ELEKTRİK ÜRETİM AŞ	Selena Kömür Santrali	Hatay Erzin	İthal Kömür	İzin sürecinde
ATAKAŞ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM AŞ	Atakaş Termik Santrali	Hatay İskenderun	İthal Kömür	İzin sürecinde
TOSYALI ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM AŞ	Tosyalı Termik Santrali	Hatay İskenderun	İthal Kömür	İzin sürecinde
ISKENDERUN ENERJİ ÜRETİM VE TİCARET AŞ	Sugözü TS	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	işletmede
TUNAŞ AŞ	Han Termik Santrali	Adana Ceyhan	İthal Kömür	İzin sürecinde
AYAS ENERJİ ÜRETİM VE TİCARET AŞ	Ayas Enerji Santrali	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde
EMBA ELEKTRİK ÜRETİM AŞ	Hunutlu Termik Santrali	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde
SANKO PETROKİMYA MAMULLERİ SANAYİ VE TİCARET AŞ	Sanko Yumurtalık Termik Santrali	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde
İC İÇTAŞ ELEKTRİK ÜRETİM AŞ	Yumurtalık YİTES	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde
SUEZ-GÜNEY ENERJİ ÜRETİM AŞ	Ada Enerji Santrali	Adana Ceyhan	İthal Kömür	İzin sürecinde
IPEKYOLU ENERJİ ÜRETİM A.Ş.	Sedef Termik Santrali	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde
DİLER A.Ş.	Akdeniz	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde

¹ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED duyuruları ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, <http://epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-86/elektriklisans-islemleri>

ÇINAR Enerji AŞ	Misis Termik Santrali	Adana Yumurtalık	ithal kömür	İzin sürecinde
SANKO PETROKİMYA MAMULLERİ SANAYİ VE TİCARET AŞ	Sanko Yumurtalık Termik Santrali (Kapasite artışı)	Adana Yumurtalık	İthal Kömür	İzin sürecinde

Hunutlu TES Projesi'nin tarımsal site göre konumu

Hava kirliliği

DSÖ tarafından “çapı 10 mikrondan küçük olan parçacık madde (PM10)” için belirlenen sınır değeri 20 µg/m³ iken bu değerin Adana’daki tüm istasyonlarda aşıldığı veya ölçülmediği ortaya konuldu.

İskenderun Körfezi çevresinde işletmedeki 2 ithal kömürlü termik santralin yanında 13 tane daha ithal kömürlü termik santralin izin sürecinin devam ettiğine dikkat çekilen açıklamada, tüm santrallerin işletmeye geçmesi durumunda İskenderun Körfezi çevresinde 15.000 MW’lık bir kömürlü termik santral kurulu gücü olacağı ve her yıl 35 milyon ton üzerinde ithal kömür yakılacağı belirtildi. Çanakkale’de 15.000 MW’lık kömür kurulu gücünün neden olacağı etki modellendiğinde, 180 kilometre mesafedeki İstanbul’da hava kirliliğini %20-25 oranında artıracak hesaplanmıştır².

Bölgenin ek koruma statüsü

Aynı zamanda Sugözü-Akkum Önemli Doğa Alanı³ sınırları içerisinde bulunan alan, Türkiye’deki ikinci büyük yeşil deniz kaplumbağası popülasyonu üreme alanı olup, termik santrale ait kıyı yapılarının aşağıda bahsi geçen üç sözleşmeye ve 2009/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi’ne aykırıdır.

² TEMA, 2017, Hava Kirliliği Modellemesi: Çanakkale ve Biga Yarımadası.

http://sertifika.tema.org.tr/Ki/CevreKutuphanesi/documents/Termik_Santrallerin_Hava_Kirliligi_Modellemesi.pdf

³ <http://www.dogadernegi.org/wp-content/uploads/2018/11/akd061-sugozu-akkum-onemli-doga-alanlari-kitabi.pdf>

Proje alanının bulunduğu bölgede İskenderun Körfezi Bütünleşik Kıyı Alanları Planı (BKAP) ve Mersin-Adana Bölgesi Çevre Düzeni Planı olmak üzere iki ayrı üst ölçekli plan mevcuttur. Termik santrallerin aslında bu Plan ile ortaya koyulan ilkelere aykırı bir şekilde tasarlandığı görülmektedir.

Deniz Kaplumbağalarının Korunması Üzerine İmzalanan Sözleşmeler

Üç uluslararası sözleşme ile (Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi '1982 Bern Sözleşmesi', BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi '1992 Rio Sözleşmeleri' ve Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi 'Barselona Sözleşmesi' ve Ek Protokolleri) korunan **iribaş deniz kaplumbağası** (*Caretta caretta*) ve **yeşil deniz kaplumbağasının** (*Chelonia mydas*) en önemli yuvalama alanlarından biri Sugözü kumsalıdır.

Barselona Sözleşmesi'nin öncelikli hedefleri arasında Akdeniz deniz kaplumbağalarının korunması da vardır ve taraf ülkeler Akdeniz Deniz Kaplumbağalarının Korunması için Eylem Planı'nı hazırlamışlardır.